

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Bibliografia	XIII
Rozdział I. Wprowadzenie.	1
§ 1. Uwagi ogólne o przedmiocie pracy	1
§ 2. Czynność prawna jako czynność konwencjonalna	2
§ 3. Pojęcie czynności prawnej	10
I. Czynność prawna jako prawidłowo dokonana czynność konwencjonalna	12
II. Substrat czynności prawnej	20
III. Oświadczenie woli	23
§ 4. Konsekwencje prawne czynności prawnej	32
Rozdział II. Systematyka wadliwych czynności prawnych	39
§ 1. Próby usystematyzowania czynności wadliwych w doktrynie ...	39
§ 2. Czynności wadliwe, bezskuteczne i nieważne	42
§ 3. Problem tzw. czynności nieistniejących	58
§ 4. Inne postacie wadliwości czynności prawnych	66
I. Czynności wzruszalne	68
1. Czynności wzruszalne wykonaniem prawa kształtują- cego	69
2. Czynności wzruszalne konstytutywnym orzeczeniem sądu	71
II. Czynności bezskuteczne	75
1. Bezskuteczność zawieszona	75
2. Bezskuteczność względna	76
3. Bezskuteczność <i>sensu stricto (ex lege)</i>	78
§ 5. Czynności częściowo nieważne i czynności częściowo bezskuteczne	82
§ 6. Brak potrzeby wyróżniania osobnej kategorii „unieważnia- łości”	84
§ 7. Czynności niewadliwe, choć o „osłabionej” skuteczności	86
§ 8. Systematyka czynności wadliwych – konkluzje	91
Rozdział III. Konstrukcyjne przesłanki nieważności czynności prawnej	95
§ 1. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych	95
I. Zdolność prawna	95

II. Zdolność do czynności prawnych	101
III. Brak zdolności do czynności prawnych	104
IV. Ograniczona zdolność do czynności prawnych	109
V. Brak zdolności do czynności prawnych – uwagi podsumowujące	111
§ 2. Nieprawidłowa reprezentacja a zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób prawnych	112
I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób prawnych	112
II. Zakres prawa do reprezentacji	116
III. Sposób reprezentacji	127
IV. Charakter działania reprezentanta i faktyczne pełnienie przez niego funkcji	132
V. Konsekwencje wadliwej reprezentacji	133
VI. Krajowy Rejestr Sądowy a reguły dotyczące właściwej reprezentacji	141
VII. Problematyka podmiotowości prawnej i reprezentacji podmiotów ustawowych, o których traktuje art. 33 ¹ § 1 KC	144
§ 3. Stan wyłączający świadome lub swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli	150
§ 4. Pozorność	161
I. Przesłanki ogólne zastosowania sankcji nieważności na podstawie art. 83 KC	161
II. Symulacja względna	168
III. Ochrona osób trzecich	172
§ 5. Niedochowanie wymogów co do formy czynności prawnej zastrzeżonej pod rygorem nieważności	179
I. Uwagi i zasady ogólne dotyczące formy czynności prawnych	179
II. Rodzaje formy, z którymi wiąże się rygor <i>ad solemnitatem</i>	183
III. Wpływ relacji pomiędzy treścią czynności a jej formą na ważność czynności prawnej	191
IV. Wymagania formalne – konkluzje	195
Rozdział IV. Sprzeczność z prawem czynności prawnej jako przesłanka jej nieważności	197
§ 1. Sprzeczność czynności prawnej z prawem – uwagi ogólne	197
I. Pojęcie sprzeczności w rozumieniu art. 58 i 353 ¹ KC	197
1. Sprzeczność treści czynności z nakazem lub zakazem ustawowym	199
2. Sprzeczność celu czynności z prawem	203
3. Inne postacie sprzeczności czynności z prawem	212
A. Określenie treści czynności w sposób nieobejmujący minimalnej treści czynności prawnej	213
B. Brak wymaganych prawem elementów czynności prawnej; niespełnienie innych wymagań ustanowionych normą kompetencyjną	217

II. Pojęcie ustawy w rozumieniu art. 58 i 353 ¹ KC	224
1. Problematyka charakteru normy jako czynnika wpływającego na sankcję nieważności	229
2. Identyfikacja norm imperatywnych, semiimperatywnych i dyspozytywnych w Kodeksie cywilnym.	240
3. Problem sprzeczności z normami bezwzględnie wiążącymi innej gałęzi prawa.	251
4. Charakter prawny norm w doktrynie i orzecznictwie	260
§ 2. Obejście prawa w Kodeksie cywilnym	268
§ 3. Sprzeczność czynności prawnej z normami Unii Europejskiej	275
I. Miejsce norm prawa unijnego w konstytucyjnym porządku prawym Rzeczypospolitej Polskiej.	275
II. Pojęcie ustawy w rozumieniu art. 58 i 353 ¹ KC a normy prawa unijnego	279
III. Pierwotne prawo unijne.	281
1. Sprzeczność z normami traktatowymi jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC	281
2. Sprzeczność z ogólnymi zasadami prawa i prawem zwyczajowym jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC	290
IV. Sprzeczność z umową międzynarodową jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC	292
V. Prawo pochodne	296
1. Sprzeczność z normami rozporządzeń jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC	297
2. Sprzeczność z normami dyrektyw jako podstawa nieważ- ności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC	299
3. Sprzeczność z normami decyzji jako podstawa nieważności czynności prawnej w świetle art. 58 i 353 ¹ KC	304
4. Zalecenia i opinie	305
5. Norma prawa unijnego w kontekście ważności czynności prawnej – uwagi podsumowujące	306
Rozdział V. Inne przesłanki nieważności czynności prawnej oparte na ocenie prawidłowości jej treści i celu	309
§ 1. Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego	309
I. Analiza normy art. 353 ¹ oraz art. 58 KC pod kątem niezgodności czynności prawnej z zasadami współżycia społecznego	309
II. Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego w doktrynie i orzecznictwie.	320
III. Relacja pomiędzy art. 58 i 353 ¹ KC a art. 5 KC	330
IV. Artykuł 58 § 2 i art. 353 ¹ KC – uwagi podsumowujące.	335
§ 2. Sprzeczność z właściwością (naturą) stosunku prawnego	340

§ 3. Problematyka kauzalności w kontekście ważności czynności o charakterze przysparzającym	350
I. Ogólna problematyka pojęcia kauzy	350
II. Problem kauzalności czynności zobowiązujących	357
III. Problem kauzy w czynnościach o charakterze rozporządzającym	361
IV. Problem kauzalności w płaszczyźnie możliwości podnoszenia zarzutów ze stosunku podstawowego	365
V. Konkluzje	367
Rozdział VI. Nieważność bezwzględna – skutki prawne	369
§ 1. Cechy nieważności bezwzględnej	369
I. Nieważność <i>ab initio</i> i <i>ipso iure</i>	371
II. Brak skutków nieważnej czynności prawnej	374
III. Problem konwersji nieważnej czynności prawnej	377
1. Ogólne koncepcje dotyczące konwersji	377
2. Problem konwersji na tle dorobku doktryny i orzecznictwa	381
3. Przesłanki konwersji	384
IV. Problem konwalidacji nieważnej czynności prawnej	385
1. Ogólne uwagi o konwalidacji	386
2. Substrat oraz relatywna kwalifikacja czynności	388
3. Uwagi o konwalidacji na tle poszczególnych unormowań	389
4. Konwalidacja – konkluzje	398
V. Trwałość sankcji nieważności a relatywna ocena substratu czynności; wyłączenie sankcji	400
VI. Brak konkurencji roszczeń w przypadku nieważności bezwzględnej	405
VII. Samoistny i wystarczający charakter przesłanek nieważności	410
VIII. Niestopniowalność nieważności; nieważność częściowa	412
IX. Nieważność podlega uwzględnieniu zgodnie z zasadami obowiązującymi w postępowaniu cywilnym	419
X. Działanie sankcji nieważności nie może zostać uchylone na podstawie art. 5 KC	430
§ 2. Roszczenia, które mogą powstać w związku z nieważnością czynności prawnej	432
I. Obowiązek zwrotu spełnionych świadczeń	432
II. Roszczenie odszkodowawcze oparte na <i>culpa in contrahendo</i>	444
III. Roszczenie o ustalenie nieważności czynności prawnej	453
1. Uwagi ogólne o legitymacji czynnej i biernej	453
2. Interes prawny w procesie o ustalenie	456
3. Przedmiot dowodzenia w procesie o ustalenie; substrat czynności	459
4. Problematyka dawności w kontekście roszczenia o ustalenie	462
Rozdział VII. Zakończenie	465
Indeks rzeczowy	471